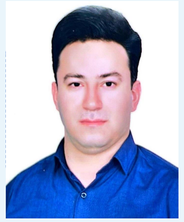
if available

THE FIRST INTERNATIONAL CONGRESS ON HEALTH SERVICES TRANSFORMATION
اولین کنگره بین المللی تحول خدمات سلامت
۲۷ و ۲۸ مهر ماه
ISC 05251-58426 Scopus CIVILICA

Code:1151

اثربخشی درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد غنی شده با شفقت به خود بر وسوسه به مصرف سیگار در افراد تحت درمان ترک سیگار با داروی ولبان

جمال شاکر(1)، حجت دمیری، محمد هادی فرحزادی
(1) دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد
(2) دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد

چند نکته برای راهنمایی:
- ✓ ترک سیگار
- ✓ درمان دارویی و روان درمانی

مقدمه

مصرف سیگار، شکل رایج مصرف تنباکو، حاوی نیکوتین است که بر مسیرهای پاداش مغز اثر می‌گذارد و منجر به اعتیاد می‌شود. سیگار کشیدن مواد شیمیایی مختلفی را آزاد می‌کند و به بافت ریه آسیب می‌رساند و خطر ابتلا به سرطان ریه، بیماری قلبی و اختلالات تنفسی را افزایش می‌دهد. علاوه بر این، سیگار با تشدید اضطراب و استرس در طولانی مدت بر سلامت روان تأثیر می‌گذارد. ماهیت تشریفاتی سیگار همچنین بر الگوهای رفتاری و پویایی‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارد و ترک آن با وجود آگاهی از خطرات سلامتی چالش برانگیز می‌باشد. بنابراین درک مکانیسم‌های روانی و فیزیولوژیکی اساسی اعتیاد به سیگار برای توسعه استراتژی‌های موثر ترک سیگار که به وابستگی‌های جسمی‌و روانی می‌پردازد بسیار مهم است.

روش ها

این پژوهش از نوع پژوهش‌های نیمه آزمایشی از نوع پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل بود. جامعه پژوهش نیز شامل کلیه افراد تحت درمان ترک سیگار با داروی ولبان در سال ۱۴۰۲ در شهرستان اردکان و نمونه پژوهش شامل ۳۰ نفر از این افراد بودند که به شیوه‌ی نمونه گیری هدفمند انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه ۱۵ نفری (آزمایش و گواه) قرار گرفتند. معیارهای ورود در این پژوهش رضایت شخصی برای شرکت در پژوهش، عدم شرکت در پژوهش همزمان، داشتن حداقل سواد خواندن و نوشتن، داشتن پرونده در کلینیک ترک اعتیاد، تمایل برای شرکت در جلسات، رعایت قوانین گروه و معیارهای خروج نیز ابتلا به بیماری‌های واگیردار، بیماری و یا هر عامل جسمی‌تاثیرگذار بر نتایج پژوهش، عدم پایبندی به قوانین گروه، غیبت بیش از یک جلسه و عدم تمایل برای شرکت در جلسات بود.در این پژوهش برای سنجش متغیرها از پرسشنامه استفاده شده است.

یافته ها

یافته های جمعیت شناختی پژوهش نشان داد از مجموع ۱۵ آزمودنی گروه آزمایش، مدت مصرف سیگار در ۳ نفر (۰/۲۰ درصد) کمتر از ۵ سال، ۵ نفر (۳/۳۳ درصد) بین ۵ تا ۱۰سال و نیز ۷ نفر (۷/۴۶ درصد) بیشتر از ۱۰ سال بوده است. همچنین از مجموع ۱۵ آزمودنی گروه گواه، ، مدت مصرف سیگار در ۶ نفر (۰/۴۰ درصد) کمتر از ۵ سال، ۶ نفر (۰/۴۰ درصد) بین ۵ تا ۱۰سال و نیز ۳ نفر (۰/۲۰ درصد) بیشتر از ۱۰ سال بوده است. همچنین از مجموع ۱۵ آزمودنی گروه آزمایش، تحصیلات ۲ نفر (۱۳/۴ درصد) راهنمایی و سیکل، ۸ نفر (۳/۵۳ درصد) دبیرستان و دیپلم و ۵ نفر (۳/۳۳ درصد) دانشگاهی و همچنین از مجموع ۱۵ آزمودنی گروه گواه، تحصیلات ۳ نفر (۰/۲۰ درصد) راهنمایی و سیکل، ۷ نفر (۷/۴۶ درصد) دبیرستان و دیپلم و ۵ نفر (۳/۳۳ درصد) دانشگاهی بوده است.

جدول میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین نمره وسوسه در مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون

گروه	مرحله	میانگین	انحراف‌معیار	حداقل‌نمره	حداکثرنمره
گروه آزمایش	پیش‌آزمون	۸/۰۷	۱/۳۳۵	۱۰	۵
	پس‌آزمون	۵/۸۷	۰/۷۴۳	۷	۵
گروه گواه	پیش‌آزمون	۷/۷۳	۱/۱۶۳	۱۰	۶
	پس‌آزمون	۷/۶۷	۱/۵۴۳	۱۰	۴

در ارتباط با مدت زمان مصرف سیگار نیز نتایج نشان داد از مجموع ۱۵ آزمودنی گروه آزمایش، مدت مصرف سیگار در ۳ نفر (۰/۲۰ درصد) کمتر از ۵ سال، ۵ نفر (۳/۳۳ درصد) بین ۵ تا ۱۰سال و نیز ۷ نفر (۷/۴۶ درصد) بیشتر از ۱۰ سال بوده است. همچنین از مجموع ۱۵ آزمودنی گروه گواه، ، مدت مصرف سیگار در ۶ نفر (۰/۴۰ درصد) کمتر از ۵ سال، ۶ نفر (۰/۴۰ درصد) بین ۵ تا ۱۰سال و نیز ۳ نفر (۰/۲۰ درصد) بیشتر از ۱۰ سال بوده است.

در این پژوهش به منظور آزمون نتایج از تحلیل کواریانس چند متغیری استفاده می‌شود. استفاده از تحلیل کوواریانس، نیازمند رعایت چند مفروضه اصلی و مهم است. به همین منظور برای اطمینان از اینکه داده‌های این پژوهش مفروضه‌های اصلی تحلیل کوواریانس را برآورد می‌کنند، به بررسی آنها پرداخته می‌شود. این مفروضه‌ها شامل نرمال بودن توزیع متغیرها، همگنی ماتریس کواریانس، همگنی واریانس‌ها و همگنی شیب‌های رگرسیون (گیلز، ۲۰۰۲؛ به نقل از گلستانه، ۱۳۸۹) است. نتایج نشان داد همه مفروضه ها رعایت شده‌اند و امکان استفاده از آزمون تحلیل کواریانس مجاز می باشد.

جدول ۳- نتایج تحلیل کواریانس چند متغیری بر روی میانگین پس‌آزمون متغیرهای پژوهش با کنترل پیش‌آزمون

آزمون	شاخص	مقدار	نسبت F	درجه آزادی فرضیه‌ها	درجه آزادی خطا	سطح معنی‌داری	اندازه اثر
اثر پیلایی[۳۲]		۰/۶۴۴	۲۲/۶۴۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۶۴۴
لامبدای ویلکز[۳۳]		۰/۳۵۶	۲۲/۶۴۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۶۴۴
اثر هتلینگ[۳۴]		۱/۸۱۲	۲۲/۶۴۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۶۴۴
بزرگترین ریشه روی[۳۵]		۱/۸۱۲	۲۲/۶۴۴	۲	۲۵	۰/۰۰۱	۰/۶۴۴

جدول ۳ نشان می‌دهد که پس از کنترل پیش‌آزمون، بین میانگین گروه‌های آزمایش و کنترل در پس‌آزمون متغیرهای وابسته تفاوت معنی‌داری وجود دارد (p<۰۰۱/۰). بنابراین فرضیه اصلی در پژوهش حاضر مبنی بر اینکه درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد غنی شده با شفقت به خود بر وسوسه به مصرف سیگار در افراد تحت درمان ترک سیگار با داروی ولبان موثر است، با ۹۹ درصد اطمینان تایید شد. بر این اساس می‌توان بیان داشت که دست کم در یکی از متغیرهای وابسته (وسوسه به مصرف سیگار) در پس‌آزمون بین دو گروه اختلاف معنی‌داری وجود دارد. ضریب اندازه اثر نشان می‌دهد که ۶۴ درصد تفاوت دو گروه مربوط به مداخله آزمایشی است

نتیجه گیری

درارتباط با تاثیر درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد غنی شده با شفقت به خود بر وسوسه مصرف سیگار درافراد تحت درمان ترک سیگار با داروی ولبان نتایج نشان داد که این نوع درمان با اندازه اثر ۵۶ درصد باعث کاهش وسوسه مصرف سیگار شده است.
این مداخله توانست در کاهش بار روانی افکار ناکارآمد مبتنی بر وسوسه مصرف سیگار موثر واقع شده و آن را کاهش دهد.

رفرنس ها

1. Qiu, X., Han, X., Wang, Y., Ding, W., Sun, Y., Lei, H., ... & Lin, F. (2024). Sex differences in alterations of brain functional network in tobacco use disorder. *Nicotine and Tobacco Research*, ntae.
2. Chen, D. T. H., Grigg, J., & Filippidis, F. T. (2024). European Respiratory Society statement on novel nicotine and tobacco products, their role in tobacco control and "harm reduction". *European Respiratory Journal*, *63*